

22. İstanbul Onur Yürüyüşü Gözlem Raporu

S P O D

TIHV
TÜRKİYE
İNSAN
HAKLARI
VAKFI

Gözlemlenen yürüyüş 22. İstanbul Onur Yürüyüşü
Gözlem yapılan alan Beyoğlu, Şişli ve Kadıköy
Gözlem tarihi 30 Haziran 2024

Gözlemci kurumlar Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları
Derneği (SPoD) ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV)

İlk gözlemcinin gözlem alanına varışı 09.16

Son gözlemcinin gözlem alanından ayrılışı 00.33 (1 Temmuz 2024)

gözlem ve gözlem yöntemi hakkında

Birleşmiş Milletler Evrensel Olarak Tanınan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması ve Geliştirilmesinde Toplumsal Kuruluşların (Organların), Grupların ve Bireylerin Hakları ve Sorumlulukları Üzerine Bildirgesi'nin¹ 6(c) maddesi, "İnsan haklarına ve temel özgürlüklere hem hukuksal olarak hem de pratikte uyulması yönünde inceleme, araştırma, saptama, değerlendirme, bu yollar ve diğer uygun yollarla kamunun dikkatini bu sorun üzerine çekme hakkı vardır" hükmüyle insan hakları savunucuları ve örgütlerinin, insan hakları ihlallerine yönelik çalışmalar yapmalarını ve bu çalışmalarını hak ihlalleri hakkında farkındalık yaratmak amacıyla kamuoyuyla paylaşmalarını güvence altına almaktadır.

Gözlemci kurumlar, yukarıda belirtilen maddede güvence altına alınan hak kapsamında² 30 Haziran 2024 tarihinde İstanbul'un Kadıköy ilçesinde gerçekleştirilen 22. İstanbul Onur Yürüyüşü'nü 12 gözlemci ile takip etmiştir. Kurumlar, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT), "Barışçıl Toplanma Özgürlüğünün İzlenmesine İlişkin Kılavuz"³ belirtilen yöntemleri gözlem faaliyetinde esas almışlardır.

Gözlemci kurumlar, barışçıl toplanma özgürlüğünün kullanılmasını engellemeye yönelik müdahalelerin sonucu olarak ortaya çıkan insan hakları ihlallerini tespit etmek, belgelemek ve ihlallerin önlenmesi için savunuculuk faaliyetleri yürütebilmek amacıyla kılavuzda da belirtildiği gibi çeşitli izleme ve belgeleme yöntemleri ile gözlem faaliyetlerini desteklemişlerdir.⁴ Bu kapsamda gerekli görüldüğü ölçüde sosyal ve yaygın medya taraması yapılmış, mülki idare amirlerinin karar ve duyuruları, kolluk kuvvetlerinin yazışma ve tutanakları gibi belgeler değerlendirilmiştir ve hak ihlallerine maruz kalan kişilerle mülakat yapılmıştır.

Gözlem koşullarının ve kurumların imkanlarının elverdiği ölçüde sokakta, hastanede ve emniyette tespit edilen ihlaller bu raporda kayıt altına alınmıştır.

arka plan

Türkiye’de 20 yıllık geçmişi olan Onur Yürüyüşleri’nin tarihi, barışçıl toplantı ve yürüyüş hakkının özgürce kullanımını engellemeye yönelik tedbir ve yasaklamaların tarihidir.

1993 yılında bir grup LGBTI+ aktivisti tarafından organize edilen “Cinsel Özgürlük Haftası” kapsamında İstiklal Caddesi’nde yapılmak istenen yürüyüş aktivistlerin bir gün önce evlerinden gözaltına alınmaları ile engellenmiştir. Hafta etkinliklerine ve yürüyüşe davet edilen uluslararası kurum temsilcileri ise hızlı bir şekilde sınır dışı edilmiştir. Bu yılı takip eden 10 yıl boyunca LGBTI+ Onur Haftası kapsamında çeşitli etkinlikler düzenlense de tüm yürüyüş girişimleri engellenmiştir.

Bir grup aktivist, ilk defa 2003 yılında İstiklal Caddesi’nde yürümeyi başarmış ve böylece 1. İstanbul Onur Yürüyüşü’nü gerçekleştirmişlerdir. Bu tarihten itibaren Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, Antalya, Samsun, Diyarbakır gibi Türkiye’nin çeşitli şehirlerinde ve birçok üniversitenin kampüsünde LGBTI+ Onur Yürüyüşleri, 2015 yılına kadar kolluk kuvvetlerinin herhangi bir müdahalesi veya yetkililerin herhangi bir yasaklama kararı olmaksızın gerçekleştirilmiştir. En yoğun katılımın olduğu 2013 yılındaki İstanbul Onur Yürüyüşü’ne onbinlerce kişi katılmıştır. 2010 yılından itibaren İstanbul Onur Haftası’ndan bir hafta önce düzenlenmeye başlayan Trans Onur Haftası, İstanbul Onur Haftası gibi hafta etkinliklerinin düzenlenmesinin ardından Trans Onur Yürüyüşü ile son bulmaktadır. 2015’te LGBTI+ Onur Yürüyüşü’nün yasaklanmasından bir hafta önce, 21 Haziran’da İstiklal Caddesi’nde 6. Trans Onur Yürüyüşü herhangi bir yasaklama ya da müdahale olmadan gerçekleştirilmiştir. Bu yürüyüş, İstiklal Caddesi’nde herhangi bir müdahale olmaksızın gerçekleştirilen son yürüyüş olmuştur.⁵

Bu tarihten sonraki tüm yürüyüş girişimleri ve ardından onur haftaları etkinlikleri, yasaklama kararları ve 2023 yılına kadar her yıl dozu giderek artarak işkence ve diğer kötü muamele boyutuna varan kolluk şiddetiyle engellenmiştir. Örneğin, TİHV Dokümantasyon Merkezi tarafından tespit edildiği üzere, 2023 yılında Türkiye genelinde Onur Haftası kapsamında yapılmak istenen en az 11 etkinliğe fiziksel şiddet kullanılarak müdahale edilmiştir. Bu müdahalelerin bir sonucu olarak yalnızca İstanbul’da 373 kişi gözaltına alınmıştır.

idare tarafından onur yürüyüşünü engellemeye yönelik alınan tedbirler

1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olan Metro İstanbul A.Ş., 07.31'de resmi sosyal medya hesabından M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Hattı'nın Taksim ve Şişhane istasyonları ile F1 Taksim-Kabataş Füniküler Hattı'nın valilik kararı doğrultusunda kapatıldığını duyurmuştur.⁶ Söz konusu toplu ulaşım hatları, tam olarak 15 saat 1 dakika sonra tekrar kullanıma açılmıştır.⁷

2 İstanbul Valiliği, 07.53'te resmi sosyal medya hesabından, 22. İstanbul Onur Yürüyüşü'nü kastederek "Valiliğimizce, bu izinsiz organizasyonun engellenmesi amacıyla bir dizi tedbir kararı alınmıştır" açıklaması yapmıştır.⁸ Onur Haftası Komitesi, LGBTİ+ alanında çalışan insan hakları kurumları ve LGBTİ+ aktivistlerine "illegal gruplar" denilen açıklamada, "30 Haziran 2024 Pazar günü saat 08.00 itibariyle Taksim Meydanı, Cumhuriyet Anıtı, Gezi Parkı, İstiklal Caddesi ve ara sokaklarının Tünel Meydan'a kadar olan bölge ile Karaköy Meydan ve çevresinin araç trafiğine kapatılmasına, yaya trafiğinin ise kontrollü şekilde sağlanmasına" karar verildiği ilan edildi. Açıklamada, İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı'na çıkan dokuz farklı yolun tamamen kapatıldığı da belirtilmiştir.

3 Gözlem alanına 09.16'da gelen ilk gözlemci, Şişhane yönünden Taksim Meydanı'na doğru yürümeye başladı. Şişhane Meydanı'nın metro çıkışından itibaren demir polis bariyerleri ile kapatıldığı görüldü. Bariyerlerin neredeyse tamamının plastik ve metal kelepçelerle birbirine bağlandığı, yalnızca bazı noktalarda yayaların geçmesi için açık noktalar bırakıldığı gözlemlendi.

4 İlk Belediye Caddesi üzerinden Tünel Meydanı'na doğru yürüyen gözlemci, Ensiz Sokak ve Nergiz Sokak girişlerinde açılmamış polis bariyerleri olduğunu gördü.

5 09.20'de İsveç Başkonsolosluğu'nun karşı çaprazındaki Müeyyet Sokak'ın girişinde açılmamış çok sayıda polis bariyerleri olduğu görüldü. Üzerinde "Polis" ibaresi olan mavi renkli tişört giyen iki polis memurunun bariyerlerin yanında durdukları gözlemlendi.

6 09.21'de Asmalı Mescit Caddesi ile Kumbaracı Yokuşu girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.

7 09.23'te İstanbul Barosu'nun girişinin de olduğu Orhan Adli Apaydın Sokak'ın girişi ile Postacılar Sokağı ve Balyoz Sokak girişlerinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü. Çevik kuvvet üniformalı polis memurları ile üzerinde "Polis" ibaresi bulunan koyu lacivert yelekler giyen polis memurlarının Balyoz Sokak girişindeki bariyerlerin yakınında düzensiz biçimde bekledikleri gözlemlendi.

8 09.23'te Santa Maria Draperis Kilisesi önünde park halinde olan ve üzerinde "Polis"

ibaresi bulunan bir binek aracın önünde bekleyen bir polis memurunun, homofobik hakaretler kullanarak 18.30'a kadar görevli olacağı için yanındaki polis memuruna yakındığı duyuldu.

9 09.24'te T-63 numaralı TOMA'nın İstiklal Caddesi üzerinden Şişhane yönüne doğru gittiği görüldü.

10- 09.25'te Odakule'nin yanındaki Perukar Çıkmazı girişinde çok sayıda açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.

11 09.25'te Nur-u Ziya Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.

12 09.26'da Eski Çiçekçi Sokak ve Kallavi Sokak girişlerinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.

13 İstiklal Caddesi üzerindeki polis varlığının, Galatasaray Meydanı'na doğru giderek arttığı gözlemlendi.

14 09.27'de Olivya Geçidi Sokak ve Emir Nevruz Sokak girişlerinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü. Üzerinde "Beyoğlu Güvenlik Şube" ibaresi bulunan koyu lacivert yelekler giyen polis memurlarının Emir Nevruz Sokak girişinde düzensiz biçimde bekledikleri gözlemlendi.

15 09.28'de Galatasaray Meydanı'nı kapatan demir bariyerlerin giriş noktasına park edilmiş bir kamyonun çok sayıda polis kalkanı indirildiği ve meydan içerisine dizildiği görüldü.

16 09.29'da Meşrutiyet Caddesi'nin İstiklal Caddesi'ne bağlandığı nokta ile Hamalbaşı Caddesi'ne bağlandığı noktada açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü. Çevik kuvvet üniformalı ve sivil giyimli çok sayıda polis memurunun Meşrutiyet Caddesi üzerinde ve bariyerlerin yanında dağınık ve düzensiz olarak bekledikleri gözlemlendi.

17 09.30'da Sahne Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü. Sokağın girişinde ayrıca akordeon bariyerler olduğu gözlemlendi.

18 09.31'de Turnacıbaşı Caddesi girişinde ve Balo Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.

19 İstiklal Caddesi üzerindeki polis varlığının Taksim Meydanı'na yaklaştıkça daha da arttığı görüldü. Üzerinde "Polis" ibaresi olan mavi tişörtler giyen çok sayıda polis memuru ile sivil giyimli çok sayıda polis memurunun görevlendirildikleri noktaları bulmaya çalıştıkları gözlemlendi.

20 09.34'te Ayhan Işık Sokak ve Yeşilçam Sokak girişlerinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.

21 09.36'da Sadri Alışık Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü. Üzerinde "Güvenlik Şube" ibaresi olan yelekler giyen polis memurlarının sokağın girişinde bekledikleri gözlemlendi.

22 09.36'da Bahçeli Hamam Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.

- 23** 09.37’de içerisinde çevik kuvvet üniformalı polis memurları olduğu görülen, sivil plakalı üç midibüs ve dört minibüsün Şişhane yönüne doğru gittiği gözlemlendi.
- 24** 09.37’de üzerinde “Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü” ibaresi bulunan Z-54 numaralı ve “Akrep” olarak tabir edilen zırhlı polis aracının Şişhane yönüne doğru gittiği görüldü.
- 25** 09.38’de T-64 numaralı TOMA’nın Mis Sokak’ın girişinde park halinde olduğu görüldü. TOMA’nın arkasında çevik kuvvet üniformalı çok sayıda polis memurunun olduğu ve düzensiz biçimde bekledikleri gözlemlendi.
- 26** 09.38’de Büyük Parmakkapı Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü. Sivil giyimli polis memurlarının sokağın girişinde bekledikleri gözlemlendi.
- 27** 09.38’de Küçük Parmakkapı Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.
- 28** 09.40’da Bekar Sokak girişinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.
- 29** 09.42’de Zambak Sokak ve Meşelik Sokak girişlerinde açılmamış polis bariyerleri olduğu görüldü.
- 30** 09.44’te üzerinde “Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü” ibaresi bulunan Z-9 numaralı ve “Akrep” olarak tabir edilen zırhlı polis aracının Şişhane yönüne doğru gittiği görüldü.
- 31** 09.45’te İstiklal Caddesi’nin Taksim Meydanı girişinin üst üste monte edilerek yükseltilmiş demir polis bariyerleri ile tamamen kapatıldığı ve bariyerlerin bir bölümünde akordeon bariyerler ile giriş noktası oluşturulduğu görüldü. Bariyerlerin Taksim Meydanı’nı tamamen çevreleyerek Sıraselviler Caddesi hizasında devam ettiği, metro durağı çıkışında ve Gezi Parkı hizasında hiçbir çıkışın olmadığı tespit edildi. Bariyerlerin İnönü Caddesi boyunca Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 1. Bölge Müdürlüğü’ne kadar yayalar için ayrılan tek bir giriş-çıkış noktası olacak şekilde aralıksız devam ettiği görüldü.
- 32** 09.47’de rütbeleri öğrenilemeyen, sivil giyimli polis amirlerinin Taksim Meydanı’nı kapatan demir bariyerlerin içerisinde kalmış bir seyyar satıcının yanında bekledikleri gözlemlendi.
- 33** 11.41’de çevik kuvvet üniformalı polis memurlarının, Kadıköy İskelesi çıkışında park halinde olan, sivil plakalı iki minibüsün arkasında bekledikleri görüldü.

basın açıklaması ve onur yürüyüşü

34 Onur Haftası Komitesi üyelerinin 15.49 itibariyle Ayşeçavuş Caddesi köşesinde beklemeye başladıkları görüldü.

35 LGBTI+ aktivistlerinin, Plaj Yolu Sokak ile Bağdat Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan bir giyim mağazası önünde 16.03 itibariyle toplanmaya başladıkları görüldü.

36 16.04'te gökkuşağı bayraklarının açıldığı görüldü. LGBTI+ aktivistlerinin Onur Yürüyüşü'nü kutlayan sloganlar atmaya başladığı duyuldu.

37 16.05 itibariyle basın açıklamasının okunmaya başlandığı duyuldu.

38 Sivil giyimli, rütbesi öğrenilemeyen bir polis memurunun koşarak LGBTI+ aktivistlerinin buldukları noktaya geldiği ve 16.07 itibariyle elindeki cep telefonuyla kayıt almaya başladığı görüldü. Polis memurunun kalabalığın arasına da girmeye çalışarak birçok kez yer değiştirdiği ve LGBTI+ aktivistlerinin yüzlerini çekmek için yoğun çaba sarf ettiği gözlemlendi.

39 Sivil giyimli, rütbesi öğrenilemeyen bir polis memurunun daha koşarak LGBTI+ aktivistlerinin bulunduğu noktaya geldiği ve 16.08 itibariyle elindeki cep telefonuyla kayıt almaya başladığı görüldü. Polis memurunun LGBTI+ aktivistlerinin yüzlerini çekmek için yoğun çaba sarf ettiği gözlemlendi.

40 16.08'de grubun karşı çaprazına geldiği görülen sivil giyimli bir başka polis memurunun telefonla konuştuğu görüldü. Polis memurunun, "Güvenlik Şube'den kimler var?" dediği duyuldu.

41 16.09'da iki polis memurunun birbirleriyle tartışmaya başladıkları duyuldu. Küfürlü ifadeler kullanan polis memurlarının ellerinde bulunan telsiz üzerinden "Kameralı memur yok mu?" şeklinde anons geçtiği duyuldu. Polis memurların kısa süre sonra tekrar ellerinde bulunan telefonla kayıt almak için basın açıklamasının yapıldığı noktanın karşısına geçtikleri gözlemlendi.

42 Basın açıklamasını tamamlayan LGBTI+ aktivistlerin, 16.10 itibariyle Caddebostan yönünde Bağdat Caddesi'nde yürümeye başladıkları görüldü. Sivil giyimli polis memurlarının grubu takip ettikleri gözlemlendi. Kaldırım üzerinde devam eden yürüyüş hiçbir şekilde trafiği engellememesine rağmen bir polis memurunun trafiği kesmeye çalıştığı ancak başarılı olamadığı görüldü.

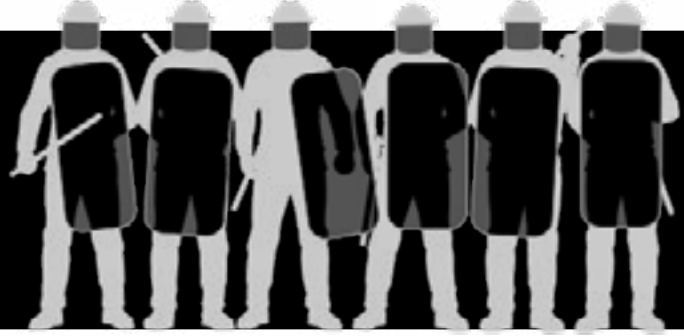
43 Yürüyüş güzergahı üzerindeki işletmelerde oturan kişiler ile araçlarıyla grubun yanından geçen kişilerin alkış ve kornalarla yürüyüşe destek verdikleri gözlemlendi.

44 16.10'da Vapur Yolu Sokak köşesindeki bir seyyar satıcının önünde duran iki kişinin, fobik söylemlerde bulunarak aşırı milliyetçi ideolojilerle özdeşleşen el hareketleri yaptıkları görüldü. Onur Yürüyüşü korteji içerisinde bulunan LGBTI+ aktivistlerin fobik ve kışkırtıcı söylemlere rağmen kişilere herhangi bir tepki göstermediği gözlemlendi.

45 16.13'te 34 AIA 371 sivil plakalı, kahverengi bir hafif ticari aracın kortejin yanında ve akan trafiğin ortasında bir anda durduğu ve araçtan rütbesi öğrenilemeyen, sivil giyimli bir polis memurunun indiği görüldü. Araçtan inen polis memurunun aracın bagajında kamera aradığı ancak bulamadığı ve bunun üzerine aracı süren polis memuruna küfür ederek aracın devam etmesi talimatı verdiği duyuldu.

46 16.14'te Pembe Gül Sokak hizasına gelen kortejden "Dağılıyoruz aşkı, bayrakları bırakın. Dağılıyoruz aşkı!" sesleri yükseldiği duyuldu. Bu çağrı üzerine grubun bayrakları bırakarak ve taşıdıkları dövizleri saklayarak hızlı bir şekilde ara sokaklara dağıldığı gözlemlendi. Bu aşamada sayılarının yükseldiği gözlemlenen sivil giyimli polis memurlarının ara sokaklara giren bazı aktivistleri takip ettiği görüldü ve bu sürede telsizden anlaşılamayan anonslar geçtikleri duyuldu.

onur yürüyüşü dağıldıktan sonra gerçekleştirilen kolluk müdahalesi

47 16.22'de üzerinde "Polis" ibaresi olan iki binek aracın hızlı bir şekilde Plaj Yolu Sokak'tan geldikleri ve Bağdat Caddesi'ne çıktıkları görüldü.

48 16.25'te içerisinde çevik kuvvet üniformalı polislerin bulunduğu görülen sivil plakalı bir midibüsün Bağdat Caddesi boyunca yavaş bir şekilde seyrettiği gözlemlendi.

49 İçerisinde biber gazı kapsülü ve biber tozu kapsülü atabilen silahlar taşıyan polis memurlarının da bulunduğu 20-25 kişilik çevik kuvvet grubunun, Pembe Gül Sokak'tan hızlı adımlarla geldiği ve sokağın çıkışındaki parkta pozisyon aldığı görüldü.

50 16.29'da pembe tişört ve siyah pantolon giyen uzun saçlı bir polis memuru, o anda Pembe Gül Sokak'ın çıkışındaki parkta bulunan iki gözlemciden kimliklerini göstermelerini istedi. Polis memuru, gözlemci olduklarını belirtmelerine rağmen gözlemcilere "Genel Bilgi Toplama (GBT)" uygulaması yapılacağını söyledi. Gözlemcilerin kimliklerini alarak bilinmeyen bir yere telefon açan kişi, kendisini "9343'ten Şafak" olarak tanıttikten sonra gözlemcilerin kimlik bilgilerini ilettiler. Polis memuru, telefonda cevap beklediği sırada, atanmış cinsiyetleri aynı olan gözlemcilere "Siz birlikte misiniz?" şeklinde bir soru yöneltti. Yaklaşık iki dakika sonra gözlemcilere kimlikleri geri verildi.

51 16.30'da 34 NZ 8650 sivil plakalı ve ön camında çakar bulunan bir hafif ticari aracın Bağdat Caddesi'nde hızla ilerlediği görüldü.

52 16.34'te sivil plakalı, ön camında çakar bulunan ve çevik kuvvet üniformalı polisleri taşıdığı görülen dört minibüsün hızlı bir şekilde Bağdat Caddesi'nde ilerlediği ve hiç durmadan Noter Sokak'a girerek sahile doğru yol aldığı görüldü.

53 16.34'te üç kişinin Hamiyet Yüceses Sokak'ta gözaltına alındığı görüldü. Herhangi bir direniş göstermeyen kişilerin kelepçelendiği gözlemlendi.

54 16.35'te Pembe Gül Sokak'ın çıkışının tam karşısına çevik kuvvet polislerini taşıyan bir midibüsün park edildiği görüldü. Sivil plakalı beş minibüsün sirenler çalarak son derece hızlı bir şekilde midibüsün arkasına gelerek park ettiği ve araçlardan çevik kuvvet üniformalı polislerin indikleri ve aracın arkasındaki kalkanları çıkarmaya başladıkları gözlemlendi. "Komiser" olarak hitap edilen çevik kuvvet üniformalı bir polis memurunun, araçtan kalkanları indiren polis memurlarına hitaben "Araçta bekleyin!" şeklinde bağırdığı duyuldu.

55 16.37'de "Yunus" olarak tabir edilen dört motosikletli ekibin, kaldırımında yürüyen yayalara bakarak Bağdat Caddesi üzerinde seyrettikleri görüldü.

56 16.38'de Kadıköy İlçe Emniyet Müdürü'nün Pembe Gül Sokak çıkışındaki parka geldiği görüldü. Çevik kuvvet üniformalı bir polis memuru tarafından karşılanan ilçe emniyet müdürünün, "Durum nedir?" diye sorduğu ve çevik kuvvet üniformalı polis memurunun, "Harici gruplarımız da geliyor" şeklinde cevap verdiği duyuldu.

57 16.39'da "Yunus" olarak tabir edilen iki motosikletli ekibin hızlı bir şekilde sahil parkında ilerlediği görüldü.

58 16.41'de sekiz kişinin, Selim Ragıp Emeç Sokak'ta ters kelepçelenerek gözaltına alındığı görüldü.

59 16.48'de çevik kuvvet üniformalı polis memurlarını taşıyan sivil plakalı bir midibüsün, Kazım Özalp Sokak'ın köşesinde yer alan bir mücevher mağazasının önünde park halinde olduğu görüldü. En az üç polis memurundan oluşan dört farklı grubun kaldırımın çeşitli noktalarında o noktadan geçen yayalara GBT uygulaması yaptığı gözlemlendi.

60 17.03'te sivil giyimli dört polis memuru, gözlemciler ve gazeteciler Tuğçe Yılmaz ile Zilan Azad'ı Kazım Özalp Sokak'ta durdurdu. Üzerindeki yelekleri ters giydikleri görülen beş polis memurunun da kısa süre sonra bu noktaya geldikleri gözlemlendi. Sivil giyimli bir polis memuru, gözlemcilerden ve gazetecilerden GBT uygulaması yapılmak üzere kimliklerini istedi. Aynı zamanda avukat olan bazı gözlemciler, makul bir suç şüphesi olmadığı sürece avukatlara GBT yapılamayacağını polis memuruna açıkladı. "Altı yıldır polisim, herkese GBT yapıyorum. Avukatlara GBT yapılamayacağı nereden çıktı? Biz polisiz sokakta durdurup bize de GBT yapıyorlar" şeklinde cevap veren polis memuru, kimlikleri toplayarak rütbesi öğrenilemese de amir olduğu anlaşılan bir kişiye götürdü. Gözlemciler ve gazetecilerin kimlikleri beş dakika sonra geri verildi.

emniyette tespit edilen ihlaller

61 Gözaltına alınan kişilere hukuki destek sunacak avukatlar ve gözlemci avukatlardan oluşan grup, 18.44'te Vatan Caddesi'nde bulunan İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'ne geldi. Müvekkillerinin henüz getirilmediği belirtilen avukatlar, bekleme odasına alındı.

62 16.37 ve 16.41'de farklı noktalarda gözaltına alınan 11 kişiden 8 kişi, 19.15'te İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'ne getirildi. Gözaltına alınan diğer 3 kişinin 18 yaşından küçük olması sebebiyle ifade işlemleri, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 15. maddesi uyarınca Kadıköy İlçe Emniyet Müdürlüğü Çocuk Büro Amirliği'nde yürütülmüştür.⁹ Daha sonra yapılan görüşmelerde bu kişilerin de ters kelepçelendiği ve 18 yaşın altında oldukları kimlik kontrolü sonrasında öğrenilmesine rağmen Çocuk Koruma Kanunu'nun 18. maddesine aykırı olacak şekilde ters kelepçeli şekilde gözaltında tutuldukları öğrenilmiştir.

63 Birçok kez müvekkilleri ile görüşme talebinde bulunan avukatlara müvekkilleri ile ilgili ilk bilgi 19.54'te verilmiştir. Avukatlara, görüntü çözümleme ve kimlik tespiti işlemlerinin devam ettiği ve ifade işlemlerinin 20.30 itibarıyla başlayacağı bildirilmiştir.

64 20.38'de avukatlara "Olay Tutanağı" gösterilmiş ve bir kopyası verilmiştir. "Olay Tutanağı" incelendiğinde tutanağın LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı ve kriminalize edici ifadeler içerdiği ve dahası yürütülmesi kuvvetle ihtimal olan ceza soruşturmasını etkilemeye yönelik yanıltıcı şekilde hazırlandığı tespit edilmiştir. Dahası, söz konusu tutanak 18.00'de düzenlenmiş olmasına rağmen avukatlara 2 saat 38 dakika sonra gösterilmiştir. Tutanağın hazırlanmasının üzerinden bu kadar uzun süre geçmesine rağmen tutanağın, tutanak sonunda sicil numarası olan sekiz polis memurunun hiçbiri tarafından imzalanmadığı görülmüştür.

65 Anayasa Mahkemesi (AYM), 19 Şubat 2020 tarihli kararıyla polisin "sanal devriye" olarak anılan araştırmayı yapmasına imkan veren 2559 sayılı Polis Vazife ve Sâlahiyet Kanunu'nun Ek 6. Madde'nin 18. fıkrasını iptal etmiştir.¹⁰ AYM'nin bu kararına rağmen tutanağın giriş paragrafında, "Kadıköy İlçe Emniyet Müdürlüğümüze bağlı Güvenlik Büro Amirliği ekipleri olarak toplamda 21 mahalleden oluşan İlçemiz dahilindeki her türlü toplumsal olay/eylem/faaliyet yakinen takip edildiğinden gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılması planlanan eylemlere çağrı amaçlı kullanılmakta olan Twitter, Facebook gibi sosyal paylaşım ağları ve gündeme dair haber siteleri sürekli olarak kontrol edilerek..." ifadeleri kullanılarak sürekli "sanal devriye" faaliyeti yürütüldüğü ifade edilmiştir. Dahası, AYM kararında belirtilen usulün aksine söz konusu faaliyetlerin savcılık talimatı olmadan yürütüldüğü ve talimatın "kanuna aykırı eylem ve suç unsuru tespit edilmesi" halinde bilahare alındığı belirtilmiştir.

66 İlk paragrafta açıklanan "sanal devriye" faaliyetleri aracılığıyla Onur Yürüyüşü'nden haberdar olduğu belirtilen ikinci paragrafta Haziran ayı kastedilerek ayrımcı bir şekilde "sözde LGBTİQ+ onur ayı" ifadesi kullanılmıştır. Dahası ilgili paragrafta, sosyal medyada yapılan çağrılara atıfla sivil toplum kuruluşlarının da arasında olduğu fakat açıkça belirtilmeyen "oluşum," "illegal gruplar" ile hareket ediyor intibası yaratılmak istenerek Onur Yürüyüşü'nün kriminalize edilmeye çalışıldığı görülmüştür.

67 Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesine ilişkin içtihadı, taraf devletlere barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı bağlamında pozitif yükümlülükler de yüklemektedir.¹¹ Taraf devletler söz konusu pozitif yükümlülükler bağlamında bu hakkın kullanımını sağlamaya yönelik ilgili tedbirleri almakla da yükümlüdür.¹² AİHM, bu pozitif yükümlülüklerin Onur Yürüyüşleri bağlamında özellikle önemli olduğunu da net bir biçimde vurgulamıştır.¹³ Nitekim, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği gibi ayrımcılık yasağı bakımından korumalı gruplara mensup toplulukların toplanma özgürlüklerini şiddet görmeden kullanabilmeleri, şiddeti önleme, şiddete karşı koruma şeklinde bir pozitif yükümlülük olarak, gerek toplanma ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü gerek ayrımcılık yasağı bakımından taraf devletlere yüklenmiş vaziyettir.¹⁴ Buna rağmen tutanakta Onur Yürüyüşü'nün Kadıköy'de yapılması ihtimaline karşı Osmanağa Mahallesi, Caferağa Mahallesi ve Rasimpaşa Mahallesi başta olmak üzere yürüyüşü engellemek üzere saat 30 Haziran 2024 saat 10.00 itibariyle ilçe çapında önlemler alındığının açıkça belirtildiği görülmüştür.

68 Kolluk tarafından hazırlanan tutanakta, "...toplanan gruba yapmış oldukları eylemin kanunsuz olduğu ve Kadıköy Kaymakamlığınca yasaklandığı, eylemi sonlandırarak dağılmaları gerektiği yönünde defalarca kez uyarılarda bulunulmasına rağmen grubun eylemi sonlandırmayıp yürüyüşe geçerek ara sokaklarda ilerlemeye başlaması üzerine..." ifadeleri kullanıldığı görülmüştür. Tutanağın bu bölümündeki ifadelerin gerçeği yansıtmadığı, LGBTİ+ aktivistlerine yönelik herhangi bir "Dağılin" anonsu yapılmadığı gözlemcilerin notları, kaydettikleri görüntüler ve dahası gözaltına alınan kişilerin ifadeleriyle sabittir.

69 Tutanaқта, 11 kişinin gözaltına alınmasına ilişkin bilgilerin gerçeği yansıtmadığı ve dahası tüm gözaltıların yürüyüş dağıldıktan sonra gerçekleştirildiğinin ikrarını içerdiği görülmüştür. Tutanaқта, 11 kişinin, "16.20'de" yani yürüyüş dağıldıktan 6 dakika sonra gözaltına alındıkları ifade edilmiştir.

70 Gözaltına alınan kişilerin yaş ortalamasının 22 olduğu, ilk defa gözaltına alındıkları ve tüm gözaltıların GBT uygulaması sonrası keyfi bir biçimde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

71 Görevli polis memurları, herhangi bir gerekçe belirtmeden avukat görüşmelerinin teker teker yapılacağını, ifadelerin de birer birer alınacağını bildirmiştir. Avukatların, ifade işlemlerinin hızlandırılması için ek masa açılması talebi, "Talimat var" denilerek reddedilmiştir.

72 Gözaltına alındıktan tam olarak 2 saat 34 dakika sonra ifade işlemleri için İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'ne getirilen kişilerin ifade işlemlerine 1 saat 36 dakika boyunca başlanmamıştır. Sekiz kişinin ifade tutanaklarının incelenmesi ve avukatlarıyla yapılan görüşmeler üzerine ilk ifadenin 20.51'de başladığı tespit edilmiştir. İki kişinin ifadeleri ise gözaltına alındıktan tam olarak 5 saat 47 dakika sonra, 22.24'te alınmıştır. Gözaltına alınan kişiler bu süre zarfında keyfi ve hukuka aykırı bir şekilde avukatlarıyla da görüştürülmemiştir.

73 Gözaltına alınan kişilerin ifade tutanaklarının incelenmesine ek olarak 8 kişiden bazılarıyla ve avukatlarıyla yapılan görüşmelerde tüm gözaltıların keyfi bir şekilde gerçekleştirildiği, sıkı ve/veya ters kelepçenin bir cezalandırma yöntemi olarak gözaltına alınan herkese uygulandığı ve kişilerin su ve yemek gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmadığı

tespit edilmiştir:

- a. Gözaltına alınan sekiz kişinin tamamı, kendilerine herhangi bir yasaklama kararı tebliğ edilmediğini ve dağılmalarına yönelik herhangi bir uyarı yapılmadığını belirtmiştir.
- b. Gözaltına alınan sekiz kişinin tamamı, hiçbir direniş göstermemelerine rağmen sıkı bir şekilde ters kelepçelendiklerini belirtmiştir.
- c. Gözaltına alınan sekiz kişinin tamamı, su ve yemek gibi temel ihtiyaçlarının talep etmelerine rağmen karşılanmadığını belirtmiştir.
- ç. Gözaltına alınan sekiz kişiden beşi, ifadelerinde GBT uygulaması sonrası gözaltına alındıklarını belirtmiştir. İki kişi, Onur Yürüyüşü ile herhangi bir ilgileri olmamasına rağmen "Kimlik kontrolü" denilerek durdurulduktan sonra tüm açıklamalarına rağmen gözaltına alındıklarını vurgulamıştır.
- d. Gözaltına alınan bir kişi, diğer polis memurlarının "Fatih" olarak hitap ettiği ve Galatasaray Spor Kulübü amblemi olan siyah tişört giyen bir polis memurunun kendisine fiziksel şiddet uyguladığını belirtmiştir. Gözaltına alınan kişi, neden gözaltına alındığını sorduğu için fiziksel şiddete maruz kaldığını paylaşmıştır.

74 Keyfi şekilde gözaltına alınan işkence ve diğer kötü muameleye maruz bırakılan kişiler, 7 saat 54 dakika sonra serbest bırakılmışlardır.¹⁵

gözaltına alınan kişilerin, adli muayene süreçleriyle ilgili aktarımları

75 Gözaltına alınan kişilerin gözaltı giriş/çıkış muayenelerine ait kayıtlar kendilerine veya avukatlarına verilmediği için adli muayene raporları değerlendirilememiştir. Bu sebeple sağlık muayeneleri süreçlerinin, Birleşmiş Milletler (BM) tarafından kabul edilen *İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu* (İstanbul Protokolü) standartlarına uygun olup olmadığının değerlendirilmesi ve bu süreçlerde meydana gelmiş olabilecek ihlallerin saptanması için gözaltına alınan bazı kişilerle yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. TİHV başvuru hekimleri tarafından hazırlanan yedi soru, görüşmeyi kabul eden dört kişiye, saha gözleminde de yer alan bir hukukçu tarafından sorulmuştur. Görüşmelerde bütünlüğün sağlanması için tüm görüşmeler aynı hukukçu tarafından gerçekleştirilmiştir. TİHV başvuru hekimleri tarafından hazırlanan sorular dışında, görüşmelerin sonunda kişilere eklemek istedikleri başka bir husus olup olmadığına dair açık uçlu bir soru da yöneltilmiştir.

- a. İlk görüşme, 8 Temmuz 2024 tarihinde 15.56-16.08 saatleri arasında,
- b. İkinci görüşme, 8 Temmuz 2024 tarihinde 19.22-19.31 saatleri arasında,
- c. Üçüncü görüşme, 8 Temmuz 2024 tarihinde 19.54-20.08 saatleri arasında,¹⁶
- d. Dördüncü görüşme, 9 Temmuz 2024 tarihinde 13.57-14.07 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir.

76 Görüşülen kişilere ilk olarak resmi görevlilerin inisiyatifiyle adli muayene yapıp yapılmadığı sorulmuştur. Görüşülen kişilerin tamamı, yakalama ve gözaltı işlemi sonrası “giriş” ve “çıkış” olmak üzere iki farklı sağlık muayenesinden geçirildiklerini aktarmıştır.

77 Görüşülen kişilere, gözaltı “giriş” ve “çıkış” muayenelerinin nerelerde yapıldığı sorulmuştur. Verilen cevaplardan “giriş” muayenesinin Bayrampaşa Devlet Hastanesi’nde, “çıkış” muayenesinin ise Bahçelievler Devlet Hastanesi’nde yapıldığı öğrenilmiştir. Gözaltına alınan kişilerin “giriş” muayenelerinin, kişilerin ilk gözaltına alındıkları noktadan 26 KM uzaklıktaki bir hastanede yapıldığı tespit edilmiştir. Gözaltına alınan kişilerin serbest bırakılmadan önceki “çıkış” muayenelerinin, gözaltına alındıkları noktadan 28 KM, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü’nden 13 KM uzaklıktaki bir hastanede yapıldığı tespit edilmiştir.

78 Görüşülen kişilere, muayeneler sırasında hastane güvenliği de dahil olmak üzere güvenlik ve kolluk görevlilerinin muayene ortamından çıkarılıp çıkarılmadığı ve hasta mahremiyetinin sağlanıp sağlanmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplardan, Bayrampaşa Devlet Hastanesi’nde yapılan “giriş” muayenelerinin tamamında güvenlik görevlilerinin muayene ortamından çıkarılarak hasta mahremiyetinin sağlandığı öğrenilmiştir. Ancak, Bahçelievler Devlet Hastanesi’nde yapılan “çıkış” muayenelerinde gözaltına alınan herkesin, hastanenin acil bölümünde, kolluk görevlilerinin de olduğu umumi bir ortamda yapıldığı ve böylece hasta mahremiyetinin sağlanmadığı öğrenilmiştir. Gözaltına alınan kişilerin çıkış muayenesini gerçekleştiren hekimin acil bölümünde gişe tarzı bir bölmede oturarak sırayla gözaltına alınan kişileri gördüğü aktarılmıştır. “Çıkış” muayenesindeki bu durumun, İstanbul Protokolü’nde “Alıkonulara yönelik usuli güvenceler” başlığı altındaki ilkelerin ihlalini teşkil etmektedir.¹⁷

79 Görüşülen kişilere, “giriş” ve “çıkış” muayenelerinde kelepçelerinin çıkarılıp çıkarılmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplardan gözaltına alınan 8 kişinin, gözaltı aracından teker teker çıkartılarak muayeneye götürüldüğü, kişilerin kelepçelerinin muayeneye götürülmeden önce çıkarıldığı, “giriş” muayenesi tamamlanarak gözaltı aracına geri getirilen kişilerin ikişerli olarak birbirlerine kelepçeyle bağlandıkları ve bu gruplamaların atanmış cinsiyetlere göre yapıldığı öğrenilmiştir.

80 Görüşülen kişilere, adli muayeneler sırasında hekimlerin kendilerini tanıtır tanıtmadıkları, kişilerden yapılacak muayene ve işlemler için aydınlatılmış onam alıp almadıkları sorulmuştur. Üçüncü görüşmede verilen cevaplarda, Bayrampaşa Devlet Hastanesi’nde gerçekleştirilen “giriş” muayenesinde hekimin kendisini tanıttığı ve sürece dair bilgi verdiği ancak Bahçelievler Devlet Hastanesi’nde gerçekleştirilen “çıkış” muayenesinde hekimin kendini tanıtmadığı ve yapılacak muayene ve işlemler için aydınlatılmış onam almadığı aktarılmıştır. Diğer görüşmelerde verilen cevaplarda “giriş” ve “çıkış” muayenelerinde hekimlerin kendilerini tanıtmadıkları, süreç ve işlemler hakkında bilgi vermedikleri ve onam almadıkları aktarılmıştır.

81 Görüşülen kişilere, adli muayeneler sırasında hekimlerin tüm yakınmaları dinleyip dinlemediği, gözaltına alınan kişilerin öykülerini tam olarak alıp almadığı ve buna istinaden ayrıntılı bir şekilde muayene yapıp yapmadığı sorulmuştur.

- Birinci görüşmede verilen cevaplardan, Bayrampaşa Devlet Hastanesi’ndeki “giriş” muayenesini gerçekleştiren hekimin, “Buyrun anlatın” diyerek öyküsünü aldığı, gözaltına alınan kişinin kelepçe izlerini gösterdiği, omuz ve sırt kısmına aldığı darbeleri ve yakalanma koşullarını anlattığı ve bunun üzerine hekimin üstünü

çıkardığını ve darbe aldığı yerleri dokunarak muayene ettiği, “Dokunduğumda acı var” şeklinde rapora yazacağını söylediği, yakınmalar doğrultusunda bir muayene olduğu, detaylı bir muayene olmadığı öğrenilmiştir. Ayrıca kişinin darbe aldığı yerler için film çekilmesi talebinin, gerekli ekipman hastanede olmadığı gerekçesiyle reddedildiği aktarılmıştır. Bahçelievler Devlet Hastanesi’ndeki “çıkış” muayenesinde ise izlerin kaybolmaya başlaması nedeniyle kişinin şikayetlerini dile getirmediği ve detaylı bir muayene yapılmadığı aktarılmıştır.

- İkinci görüşmede verilen cevaplardan, Bayrampaşa Devlet Hastanesi’ndeki “giriş” muayenesini gerçekleştiren hekimin işkence ve kötü muamele, darp ve cebir olup olmadığını sorduğu, öyküsünün hekim tarafından alındığı, kelepçe izlerini gösterdiği, hekimin yalnızca kelepçe izlerine bakarak muayene ettiği ve detaylı bir muayene olmadığı öğrenilmiştir. Bahçelievler Devlet Hastanesi’ndeki “çıkış” muayenesinin ise “baştan savma” ve “hızlı” şekilde yapıldığı, öykü alınması için çaba sarf edilmediği ve detaylı bir muayene yapılmadığı aktarılmıştır.
- Üçüncü görüşmede verilen cevaplardan, Bayrampaşa Devlet Hastanesi’ndeki “giriş” muayenesini gerçekleştiren hekimin kişinin şikayetlerini dinlemediği, kişinin öyküsünü almadığı ve “Sen de ters kelepçe, tamam” diyerek muayeneyi sonlandırdığı öğrenilmiştir. Bahçelievler Devlet Hastanesi’ndeki “çıkış” muayenesinin ise detaylı bir şekilde yapılmadığı ve hiçbir şekilde öykü alınmadığı aktarılmıştır.
- Dördüncü görüşmede verilen cevaplardan, Bayrampaşa Devlet Hastanesi’ndeki “giriş” muayenesini gerçekleştiren hekimin, kişinin öyküsünü aldığı ve kişinin bileklerini incelemek dışında detaylı bir muayene yapmadığı öğrenilmiştir.

82 Görüşmelerde aktarılan bilgilere göre gözaltına alınan kişilerin muayenelerinde öykülerin alınmasına ilişkin olarak İstanbul Protokolü’nde belirtilen raporlama standartlarına “giriş”¹⁸ muayenelerinde eksik biçimde riayet edildiği, “çıkış” muayenelerinde ise hiç riayet edilmediği değerlendirilmiştir.

- 1 UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/770/89/PDF/N9977089.pdf?OpenElement>. Türkçe gayri resmi tercümesi için bkz. <https://www.ihd.org.tr/ble-mletler-san-haklari-savunucularinin-korunmasi-bdges/>
- 2 Bu hak, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de öngörülmektedir: Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme Madde 19: "Herkes, düşüncelerini açıklama hakkına sahiptir; bu hak, herkesin, ülkesel sınırlara bağlı olmaksızın her çeşit bilgiyi ve fikri, sözlü, yazılı ya da basılı biçimde, sanat eserleri biçiminde ya da kendi seçeceği herhangi bir başka biçimde araştırma, edinme ve iletme özgürlüğünü de içerir." Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 10: "1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir."
- 3 OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, Handbook on Monitoring Freedom of Peaceful Assembly, https://www.osce.org/files/f/documents/d/1/473439_0.pdf
- 4 a.g.e, sf. 14
- 5 Bkz. SPoD (Aralık 2022), 2015'ten Günümüze Yasaklarla İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü. <https://spod.org.tr/wp-content/uploads/2022/12/2015ten-Gunumuze-Yasaklarla-Istanbul-LGBTI-Onur-Yuruyusu.pdf>. (Erişim tarihi: 1 Temmuz 2024)
- 6 Metro İstanbul (30 Haziran 2024), https://x.com/metroistanbul/status/1807270816230338940?t=4osMbqiBWdpyKU_Xbuxsxs&s=08. (Erişim tarihi: 1 Temmuz 2024)
- 7 Metro İstanbul (30 Haziran 2024), https://x.com/metroistanbul/status/1807497520966214075?t=OdjqNBhpNU7v7YCvKs83_g&s=08. (Erişim tarihi: 1 Temmuz 2024)
- 8 İstanbul Valiliği (30 Haziran 2024), https://x.com/TC_istanbul/status/1807276293379015104?t=7FevzUgUqqQ72v1wls-Cg&s=08. (Erişim tarihi: 1 Temmuz 2024)
- 9 Bu bölümde paylaşılan bilgiler, gözaltına alınan 11 kişiden 8'ine ilişkindir. Çocukların ifadeleri daha sonra soruşturma savcısı tarafından alınacağı için bu süreçler gözlem kapsamına dahil edilmemiştir.
- 10 Anayasa Mahkemesi Kararı. Esas Sayısı:2018/91, Karar Sayısı:2020/10, Karar Tarihi:19/2/2020 ve R.G.Tarih-Sayısı:30/4/2020-31114. <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2020-10-nrm.pdf>. (Erişim tarihi: 2 Temmuz 2024)
- 11 Öllinger/Avusturya (Başvuru no. 76900/01), 2006, para. 35. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-76098>. (Erişim tarihi: 2 Temmuz 2024)
- 12 Oya Ataman/Türkiye (Başvuru no. 74552/01), 2006, para. 36. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78330>. Ayrıca bkz. Djavit An / Türkiye (Başvuru no. 20652/92), 2003, para. 57. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60953>. (Erişim tarihi: 2 Temmuz 2024)
- 13 Identoba ve diğerleri/Gürcistan (Başvuru no. 73235/12), 2015, para. 99. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154400>. (Erişim tarihi: 2 Temmuz 2024)
- 14 Berkman/Rusya (Başvuru no. 46712/15), 2020, par. 54-58. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-206266>. (Erişim tarihi: 8 Temmuz 2024)

15 BM İnsan Hakları Konseyi (BMİHK) Keyfi Alıkoymalar Çalışma Grubu, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakılmalarının keyfiliğini tanımlamak için dört kategori oluşturmuştur. 22. İstanbul Onur Yürüyüşü sırasında yapılan gözaltılarla kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakılmaları, Çalışma Grubu'nun 1. ve 2. Kategori tanımına göre "keyfi" olarak tanımlanmıştır. Bkz. <https://www.ohchr.org/en/about-arbitrary-detention>. (Erişim tarihi: 10 Temmuz 2024)

16 Bu kişiyle daha sonra bazı cevaplarını netleştirmek adına 9 Temmuz ve 10 Temmuz tarihlerinde yazılı olarak da iletişime geçilmiştir.

17 İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü 2022 Edisyonu), para. 312-316. <https://tihv.org.tr/kutuphane/istanbul-protokolu>

18 İstanbul Protokolü, para.354(c).

fotoğraflar

Ön kapak [İstanbul Pride twitter hesabı](#)

Arka kapak [Esin](#)

Sayfa 4 Kaos GL

S P O D

TIHV
TÜRKİYE
İNSAN
HAKLARI
VAKFI